

Aloite strukturoidun vanhempaintuen kehittämiseksi Turun kaupungissa

Esitän, että Turku ryhtyy aktiivisesti kehittämään strukturoidun vanhempaintuen käyttöä perheiden tukemiseksi jo ongelmien varhaisessa vaiheessa lasten ja nuorten huostaanottojen vähentämiseksi ja perheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi osana kaupungin ennaltaehkäisevää toimintaa. Esitän myös, että lastensuojelu kehittää voimakkaasti yhteistyötä koulujen ja muiden toimijoiden kuten kolmannen sektorin kanssa, jotta varhaisen tuen ammatilliset palvelut ovat kaikille tuen tarvitsijoille helposti saavutettavissa tutuissa paikoissa ilman lastensuojelun asiakkuutta.

Lasten huostaanotot ovat olleet kasvussa vuosia niin Suomessa kuin monissa muissakin Pohjoismaissa. Inhimilliset ja taloudelliset kustannukset ovat suuret. Suomi eroaa kuitenkin muista Pohjoismaista ratkaisumallien käyttämisessä ja Suomessa sijoitetaan lapsia omien kotien ulkopuolelle enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Erityispiirteemme vanhempaintuen järjestämisessä on, että me emme tue strukturoituja vanhempaintuen malleja. Suomessa on useita lakeja, joihin sisältyy vanhemmuuden tukemista, tuhansia sosiaalityöntekijöitä ja -ohjaajia, kuraattoreita ja psykologeja. Silti perheiden ongelmiin herätään liian myöhään.

Voi perustellusti kysyä, keskittyykö vanhemmuuden tuki Suomessa enemmän ongelmiin kuin tukemiseen. Erityisesti nuorten sijoitukset ja kiireelliset sijoitukset ovat kasvaneet. Onko sosiaalipolitiikkamme enemmän lasta suojelevaa kuin perheitä tukevaa? Puuttuuko meiltä vanhemmuuden tuen traditio? Ei auta, jos lasta ja vanhempaa tukee erikseen. Ymmärrämmekö tämän?

Muissa Pohjoismaissa on kehitetty erilaisia malleja strukturoidun eli ohjelmallisen ja tutkitusti vaikuttavan vanhempaintuen järjestämiseksi. Suomessa katsotaan, että vanhempaintuki kuuluu yleisiin hyvinvointipalveluihin, mutta tulosten perusteella ratkaisun ei voida katsoa olevan riittävä. Suuresta osasta nykyään tarjolla olevista neuvonta- ja tukitoimista puuttuu arviointi, ja useista puuttuu koko dokumentaatio. Kansallinen ohjaus on hajanaista ja heikkoa.

Suomessa ei tulisi juuttua keskusteluun huonosta vanhemmuudesta. On normaalia, että perheissä on ongelmia ja tuen tarvetta. Tukea tulisi olla tarjolla helposti ja ilman asiakkautumista lastensuojeluun. Yksi ratkaisuvaihtoehto vanhempaintuen kehittämiseksi on Vanhemmuuden strukturoitu tuki, Parent Management Training PMT. Tuki perustuu kognitiiviselle psykologialle ja sosiaalisen oppimisen teorialle. Mallia on kehitetty Pohjoismaisen hyvinvointitutkimuksen projektissa 2011-2012. Malli pohjautuu siihen, että vanhempien on helppo saada tutkitusti tehokasta tukea omalle vanhemmuudelleen omassa kunnassa. Turun tuleekin kehittää olemassa oleviin ja vaikuttavuudeltaan tutkittuihin strukturoituihin malleihin pohjautuva oma toimintatapa perheiden ongelmien ennaltaehkäisyyn ja ratkomi-

Emme tarvitse enää uusia viranomaisia poistamaan ongelmia perheiden puolesta. Tarvitsemme nykyisiin palveluihin vanhemmuuden tuen syvenevää mallia: hyvin helposti tavoitettavaa (1) yleistä tukea kuten neuvontakeskusteluja ja vanhempainkoulutusta kaikille tuen tarvetta kokeville vanhemmille, (2) vanhempien ryhmätukea niille, joilla on jo ongelmia lastensa kanssa ja (3) vanhempien yksilöllistä tukea heille, joiden lapsella on merkittäviä käytösongelmia. Ohjelmien lähtökohta on, että koulutuksen ja harjoittelun avulla voidaan muuttaa vanhempien käyttäytymistä kasvatustilanteissa. Vanhempaintuen tavoitteena on katkaista kielteinen vuorovaikutusmalli vanhempien ja lasten välillä ja saada lapsen hyvinvointia uhkaava kierre käännettyä paremmaksi.

Paikallisella tasolla strukturoitua vanhempaintukea voidaan toteuttaa nykyisellä henkilöstöllä. Kyse on priorisoinnista. Alkuvaiheessa ohjaajien koulutus vaatii aikaresurssia mutta ei välttämättä lisää henkilöstöä, ja huostaanottojen vähentyminen vapauttaa nopeasti resursseja tuen kehittämiseen. Oleellista kehittämistyössä on, että mallien pitää perustua näyttöön vaikuttavuudesta ja vanhemmuuden vahvistamiseen. Tehoton tuki voi kasvattaa ongelmia entisestään, ja vanhemmat saattavat kokea tuen hakemisen turhaksi. Kun perhe hakee tukea, on tärkeää, että apua saadaan nopeasti ja se on tehokasta.

Jotta ongelmiin voidaan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tuen tulee saavuttaa perheet heti ongelmien ilmaantuessa. Kun ollaan siinä pisteessä, että esimerkiksi koulusta on jouduttu tekemään lastensuojeluilmoitus, ollaan useimmiten auttamatta myöhässä. Lastensuojelun tulee jatkossa tehdä tiivistä käytännön yhteistyötä koulujen ja muiden toimijoiden kuten kolmannen sektorin kanssa, jotta kevyempi tuki ja apu ovat saatavilla jo ongelmien ilmaantuessa. Esimerkiksi päiväkotien henkilöstöllä ja luokan- ja aineenopettajilla pitää olla jaettavana vanhemmille tietoa vanhempaintuen malleista heti kun varhaiskasvatuksen tai koulun keskusteluissa vanhempien kanssa käy ilmi vanhempien tuen tarve. Kevyitä tukitoimia pitää saada matalan kynnyksen paikoista, ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lastensuojelun tulisikin järjestää kurssitusta ja vanhempien keskusteluiltoja esimerkiksi päiväkodeissa ja kouluissa, sillä niihin on vanhempien helppo tulla ilman pelkoa sosiaalisesta leimaantumisesta. Varhaiskasvatuksen, opetustoimen ja lastensuojelun hyvällä yhteistyöllä ja asiantuntemuksella ja ruohonjuuritasolla yhdessä toimien lastensuojelun ammatillinen tuki saadaan hyvin nivoutumaan osaksi päiväkotien ja koulun helposti lähestyttävää arkea.

Lisätietoa pohjoismaisista vanhempaintuen malleista saa esimerkiksi seuraavista Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen julkaisuista:

http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/415/Inspirationsh%C3%A4ften/5FI_LR.pdf

<http://www.nordicwelfare.org/PageFiles/415/Inspirationsh%C3%A4ften/6FI.pdf>

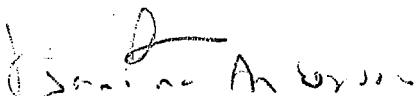
Aloite pohjautuu pääosiltaan erityisasiantuntija Aila Puustinen-Korhosen Kuntaliiton valtuustolle pitämään seminaariesitelmään valtuuston syyskokouksessa 2013.

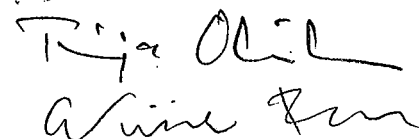
Katri Sarlund
kaupunginvaltuutettu

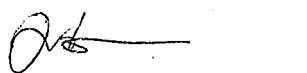
Elina Rantane

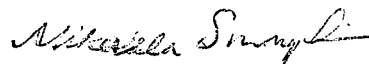
Riia Olli

Aina Ranta

JUKKA VUORINEN

MIKAELA SUNDRQVIST